

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tis-karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Vipavska volitev.

Iz idrijskega okraja 20. avg.

[Izv. dop.]

V poslednjih „Nov.“ berem dopis iz Vipave, podpisan od dekana Grabrijana, v katerem ta ošabni mož vipavskim in idrijskim volilcem mogočno nasvetuje, naj izbero za poslanca v deželni zbor nekega Matevža Lavrenčiča iz Vrhpolja. Vsakemu je na prosto voljo dano, kandidate priporočati, če prav se nam res arogantno zdi, kako tukaj posamezen človek hoče komandirati volilce, da volijo, kakor bi njemu drago bilo. Zlasti dekan Grabrijan, molčeča žalostna figura kranjskega deželnega zbora, naj bi rajši tiho sedel za pečjo, nego da se s svojo nespretno roko še dalje vsiljuje v politiko. Toliko bi ga vsaj morale učiti lanske volitve v državni zbor, da je velika večina volilcev vipavskega in idrijskega okraja svobodomiselná, katera si bode tudi za poslanca v deželni zbor izbrala narodno-liberalnega moža, ne pa kekega fanatičnega klerikalca, če tudi v kmetiski obleki, in ne v črni kuti pred nas stopi.

Čudili smo se dekanu Grabrijanu, da si on, ki je s svojo politično veljavo popolnem na kant prišel, vendar upa nam kandidata usiljevati; da pa nam ravno Matevža Lavrenčiča priporočuje, temu se pač nismo čudili. Lavrenčič je strasten klerikalec, da ga nij tacega v obeh okrajih; on slepo uboga Grabrijana, in dekan Grabrijan sme v resnici v svojem dopisu reči: „Ta je mož po moji misli; tega volite!“ Mi volilci mu

na to kratko in malo odgovorimo: „Ta mož nij po naših mislih; zato mu ne bomo glasov dali.“ Nam je za napredek slovenskega naroda, ne pa da bi ga izročili pogubljenemu rimljanstvu. In ta Lavrenčič je bolj rimski nego Rim sam.

Klerikalci so tedaj, da si volitev še nij razpisana, hiteli svojega kandidata naznanjati, misleči, da kdor prej pride, prej melje; pa upamo, da iz „te moke ne bode kruha.“ Kajti vipavski in idrijski volilci so pri lanski volitvi za državni zbor dosti jasno pokazali, da so svobodomiselní in v politiki ne marajo za mežnarje in klečeplaze.

A poslednji čas je, da se ogledamo po možu, kateri bi sposoben bil, naša dva okraja v deželnem zboru zastopati, po možu, katerega poznamo kot neodvisnega, značajnega in svobodomiselnega narodnjaka.

Dajmo se tedaj zediniti in pokažimo pri volitvi da nismo mežnarska čeda, katera se da od duhovnov gnati kamor hočejo, ampak da smo neodvisni, svobodomiselní slovenski možje.

Eden v imenu mnogih idrijskih volilcev.

Domače stvari.

— (Vipavska volitev) bode 12. septembra.

— (Iz tržaške okolice) se nam piše: Nijsem veroval, da ima naša okolica mej svojimi duhovniki tako kukavico, kakor je župnik v Skednji. Konec pretečenega meseca, ko sem ravno po naključbi

hodil po okolici, pogledam tudi v Skedenjsko cerkev. Začudil sem se ko duhovni možicelj, kateri ima poklic učiti nauk Kristusov, zabavlja s političnim klobasanjem s svetega mesta na one, kateri „Slov. Narod“ beró, da bodo šli v pekel in da bojo vsi „trdamani“ in take farške bedarije. Mislil bi človek, da imajo ti ljudje pekel v štantu, da tja kar brez vsega obotavljanja obsodijo, katerega koli jim drago, če le nij po njih rimski brezdomovinski misli. — Nadalje je grmel, da je „Sl. Narod“ lažnjivec, da spodkopava vero itd. Lažnjivec je tist, kateri sè posevečenega mesta širokoustno laže ljudem, da je vera v nevarnosti. Mislim, da bodo to častiti bralci „Slov. Nar.“ pri nas na mah izračunili.

— (Iz Litije) pride g. Schönwetter v Krško za c. kr. okrajnega glavarja; v Litijo pa pride na njegovo mesto znani gosp. Pajk iz Ljubljane.

— (Odbor „narodnega društva“) je imel petek večer sejo. Društvo ima po poročilu predsednikovem do zdaj 561 udov, katerih pa se še vedno več oglašá in tudi še več pol, na katerih so še drugi udje uže podpisani, odbor od poverjenikov nij nazaj dobil. Govorilo se je potem o organizaciji društva. Pravila so se v smislu sklepa občnega zbora spremenila in se izročé vladi. Glede volitev se je sklenilo v Ljubljani na to delati, da smo Slovenci edini; glede volitve v Brežicah in Ipavi so se storili primerni sklepi.

— (Iz celjske okolice) se nam piše 18. avg.: Pred malimi dnevi so odborniki občine „Celjska okolica“ si za župana izbrali Šaha, za občinske svetovalce pa Lipovška, Malita in še enega, čegar ime mi pa je izpalo; vsi štirje so na dobrem in vrli možje. Čuje se tudi, da bodo prejšnjega nemškutarskega tajnika Hoffmanna odpravili ter si namesto njega slovenščine zmožnega poiskali, kar bi res sila potrebno pa tudi spodobno bilo.

— (Iz Notranjskega) se nam piše 20. avgusta: Grof Hohenwart je 14 dni bival na svojej graščini Ravne; včeraj se je

zopet v Gradec odpeljal. Letos ga nijeden „pravnarjev“ nij pokomplimentoval. Lani pa je pod vodstvom župnika M. cela deputacija k njemu romala, da mu je ponujala kandidaturu za državni zbor. Sploh po odhodu župnika M. „pravnarji“ tukaj nemajo nobenega zaveznika; pač pa je k „narodnemu društvu“ uže mnogo najveljavnejših mož pristopilo.

— (Navada železna srajca.) Zadnjo soboto je bil z ljubljanskega grada izpuščen nek zarad uboja 6 let zaprti Matjašič. A komaj je bil pol dneva prost, uže so ga morali zavoljo tepeža zopet zapreti.

— (Iz Vranskega) se nam poročá: Zimska in jara žita so se tukaj posebno dobro obnesla. Kmetovalec je z veseljem spravljal svoje pridelke. Nadejali smo se tudi dobre jesenske letine, a žalibog dolgotrajen dež, za katerim je nastopila zgodnja jesenska mrzlotá, ugonobil nam bode večjidel naše jesenske pridelke, tedaj pričakovati nam je le srednje dobre letine. — Težakov se more tukaj le malo dobiti, in ti nam drago stanejo. K sreči je tukajšnji rodoljub g. Šentak naredil mlatilnico na vodo, katera na dan več kot sto nasadov izmlati. Priporočevati moram toto mlatilnico tembolj, ker delavnih močij zelo manjka, in ker g. Šentak zelo majheno povračilo za mlatenje žita zahteva, (vsak 14 ška). Priporočena naj bode ta mlatilnica ne le večjim posestnikom, ampak tudi takim lastnikom, kateri si morajo iskati delavnih močij od drugod.

— (Pogorelo) je v nedeljo v vasi Presrenje pri Podnartu na Gorenjskem troje poslopij. Čudno je menda to, da sta bila gospodar in gospodinja ta dan na božjem potu na „sv.“ Lušarjih.

— (Na Vrhniki) je v nedeljo popoldne pogorelo okolo 40 poslopij mej temi 27 hiš. Ljubljanska prostovoljna požarna straža pod vodstvom g. Doberleta, je hitela z brizgalnico na pomoč, in je delala od 3 do 8 zvečer ter mnogo storila, da se nij ogenj še strašneje razširil. Ker na Vrhniki nemajo telegrafske postaje, morali so še le v Borovnico iti, da so v Ljubljano po pomoč

telegrafovali. Tako je bilo mnogo druzega časa izgubljeno.

— (Iz planinske okolice) na Notranjskem se nam piše 17. avgusta: V petek zvečer okolo 10. ure je pogorel neki kozlec kneza Windischgrätza v spodnji Planini. Sumniči se, da ga je nekdo za nalašč zapalil in se s tem nad kneževimi uradniki maščevati hotel. Omenjeni kozlec je uže več let popolnem prazen stal in sosedje, ki nima dosti prostora, so mnogokrat prosili, da bi smeli kaj vanj spraviti a to se jim nikdar dovolilo. Tudi vodnjake, iz katerih so prebivalci spodnje Planine uže mnogo let brez vseh ovir vodo jemali, so sedanji gospodje zaprli in s tem, se ve da, ljudstvu veliko sitnosti učinili. Zato se je pa tudi nekdo maščeval in se baje prepričati hotel koliko so uže vode prigospodarili. Da bi je pa brez potrebe ne polivali; zapalil jim je kozlec, ki ga uže itak nič rabili niso. No, škode pri tem požaru knez nema nobene, kajti kozlec je bil baje pri nekem zavarovalnem društvu zavarovan kot je bil vreden. — V nedeljo napravi planinsko strelno društvo pod Gradom slovesno streljanje z lepimi dobitki na čast rojstvenega dne njih veličastva presvitlega cesarja, v katerem se bode baje tudi mnogo vnanjih gospodov nedov povabilo.

— (Požar.) Iz Čepovana na Goriškem se nam piše: V nedeljo 16. avgusta, ravno o póludan je nastal v Čepovanu v sred vasi ogenj, ki se je zaradi neugodnega vetra tako razširil, da je v malih minutah dobro tretjino vasi požgal. Sedemnajst hiš s hlevi in skednji vred je pogorelo do tal. Ker se je ogenj tako hitro razširil, nij bilo ljudem mogoče veliko rešiti. Ubogim prebivalcem nij ostalo nič druzega nego golo, okajeno in spečeno zidovje. Ogenj je kar skakal od hiše do hiše; nič se mu nij moglo zoperstaviti, dokler nij svoj tir do cela použil. Po večini pogorelci so bili uže pred to nesrečo ubogi in v toliko večjo revščino in nadlogo so zdaj prišli, ker jim je zraven stanovanja in obleke tudi nekaj žita pogorelo. Kako da je ogenj nastal, to se še le

ugiblje, vendar bi bila vest, da je namreč gospodinji, ko je v hram po nekaj šla, zabela v ponvi zagorela in požar uzročila, skoraj gotova. Izmej vseh nesrečnežev sta bila samo dva zavarovana in ta pri famozni banki „Unione“, od koder bo teško kaj pomoči, ker je v Avstriji prepovedana — Ta nesreča naj bi občinarje v tem kraji spodbudila, da si imetek svoj pri zanesljivih bankah zavarujejo, in da si odslej naprej kakšno gasilno orodje omislijo, da ne bodo pri takšnih okolščinah nevarnost samo opazovali in roke vili obupno, kakor je bilo sedaj videti. — Škoda se ceni na 20.000 gl.

— (Birmo) bo delil škof ljubljanski: v Postojnski dekaniji meseca septembra: 1. sept. v Postojni, 2. v Senožečah, 3. v Vremu, 4. v Hrenovicah, 5. v Slavini; — v Trnovski dekaniji: 6. sept. v Knežaku, 7. v Trnovem, 8. v Košani; v Cerknjski dekaniji: 9. sept. v Cerknici, 10. v Starem trgu, 11. na Blokah, 12. v Planini.

— (Iz Laškega trga) se nam piše: Imeli smo denes 23. t. m. birmo in bilo je kacih 700 otrok birmanih. Škof se je včeraj pripeljal, sprejem je bil hladen, ljudij zraven ubogo malo. Zanimivega birma nij podajala veliko. Ukrali so potepuhi par stotakov ljudem iz žepov in nekateri iz daljnih hribov — je prinesel 3 letno dete, da bi ga tudi zapisali k birmi in ker ga niso, tugoval je in argumentiral v svoji naivnosti: joj če mi pa prej umrje, predno bode zopet birma pri nas!

— (V Rim) so popotovali pretekli ponedeljek alojzjanski prefekt in katehet Jan. Gnjezda, katehet gimnazije v Kranji Tom. Zupan, in prof. Pleteršnik iz Ljubljane. Prve mu je izročila „Danica“ darove za „sv. očeta“, ki so jih revni ljudje po „Danici“ darovali Piju IX. namreč čez 2000 frankov.

— (Čitalnica v Rojannu) vabi vse č. gg. ude k glavnemu zboru, katerega bo imela v nedeljo 23. t. m. ob 5. uri in pri katerem se bodo vršile sledeče točke: 1. Poročilo tajnika o delovanji društva l. 1873/74 2. Predlaganje letnega računa. 3. Volitev novega odbora.

— (Iz Slovenske Bistrice) se nam piše 19. avg.: Uže celi mesec nemamo stalnega lepega vremena. Začetkom meseca so bile skoraj vsak dan hude ure; zdaj pa uže 4 dni neprenehoma dežuje in je prav hladno. Grozdje je precej mehko, lani o tem času se je le tu pa tam kakšna mehka jagoda našla. Potrebovali bi suhih, toplih dni, sicer nam bo grozdje začelo gnjiti, tudi za krompir se bojimo, da nam ne segnije. Koruza vsled dežja in mraza ne more zoreti, ajda bode slabo odevela, če ostane tako deževno.

— (Iz poljanske doline) na Gorenjskem se nam piše 20. t. m.: Ko bi ne videli zelenega perja po drevju in lepega sočivja po polji, morali bi res misliti, da živimo sredi oktobra, a ne sredi avgusta. Uže 3 tedne imamo oblačno, pusto nebo, dež in meglo, ki se leno in dolgočasno vlačijo iz doline na bližnje gore, z gor v dolino. Sem in tja se nam tudi solnce pokaže za par trenutkov, kakor bi nas dražiti hotelo. Čebele prav slabo kažejo. Spomlad niso mogle rojiti, ker jih je mraz pritiskal, zdaj pa na pašo ne morejo, ker je večna moča. Namestu da bi one čebelarjem med nosile, ga morajo pa čebelarji njim dajati, ker še toliko ne naberejo, da bi živeti mogle.

— (Iz Metlike) 21. avgusta se nam piše: Kmetje pripovedujejo da je v začetku tega tedna mej Gabrovcem in Laščem ker tudi trta raste, sneg naletaval; kakšno bode vino ako to vreme še nekoliko drži, to si more vsakdo sam razsoditi. Zato pa uže tudi boljše lansko vino na kupu raste. Pravijo, da je uže zdaj grozdje vse razpokano.

— (Od Male Nedelje) se nam piše: Letos imamo tukaj za delavni kmetški stan slabo letino. Mraz in druge ujime so nam strnino tako poškodovale, da je bila mlačba na kraje celo slaba. Pomladanske setve, posebno pa ajde bila so izredno lepe; toda žali Bog! dne 15. t. m. nas je toča tako oklestila da nam je tudi še to slednjo upanje popolnem potrt. Tudi vinska trta od katere edino tukajšnji posestniki najbolj denarne potrebe poravnava, je tako poškodovana da je ves up popolnem ob nič!

— (Iz Postojne) se nam piše: Včeraj 21. t. so našli dober streljaj zvonaj Postojne 49 let starega reveža Franceta Dolenca za nekim grmom mrtvega ležati. Ker nij bilo na njem nobene rane najti, mora se soditi, da je reveža kaka huda notranja bolezen tako močno prijela, da nij mogel več vzdigniti se, ampak da je zvonaj na prostem brez pomoči pri burji in dežji umrl.

— (Iz Trbovelj) 18. avg. se nam piše: 15. t. m. so v krčmi Jurja Stravsca tukajšnji rudarji se začeli z domačim sinom prepirati. Oče videč da sinu nevarnost preti hoče jih razmiriti, ali v tem trenutku ga eden rudarjev z kolom tako po glavi udari da se smrtno ranjen na tla zgrudi, in nekaj ur pozneje tudi umrje. Pokojni je bil jako priljubljen mož, in je sploh mirno živel, tedaj pri njem nij bilo duhovensko — „kakoršno življenje taka smrt“, katero (kakor tudi svoj „božji prst“) imajo le za hujskanje na liberalce, da si se vsem ljudem enake žalostne nesreče gode, — glej poštenjaka dekana Rozmana. — Ubijalca so takoj potem žandarmi prijeli in ga sodniji v laški trg izročili.

— (Krava in liberalizem.) Piše se nam iz Jeruzalema v Ljutomerskih goricah: V pretečenej spomladi si je dal nek kmet kopati vodnjak; ker pa nij našel vode v tej globočini kakor je mislil, nij mogel dovršiti dela, temuč odložiti kopanje, ter opravljati navadna letna opravila. Pokril je tedaj 6 sežnjev globoko jamo s deskami, ali tako slabo, da je pretekli teden krava, katera se je okolo jame pasla, vanjo pala. Bilo je v jami 4 čevlje visoko vode, vsled česar se kravi, — kar je prav čudno, nij zgodilo nič. Ko bi se bila krava ubila, bil bi po klerikaleih temu kriv „liberalizem“, ker ta kmet je, kakor večina drugih liberalen. —

— (Iz Kanala) se nam piše 21. t. m. Sinoči po noči je zmanjkala krava tukajšnjemu cerkovniku. Ko je šla dekla kot običajno zjutraj molst, ne najde krave, hiti k gospodarju. On, ne bodi len, vzame takoj voz in še enega moža soboj in hajdi v Goričko za tatovom. Sumili so takoj na slabo-

glasnega brata ker je uže nekaj dni po vasi pohajkoval. Poprašujeta po cesti je-li so videli gnati tako in tako kravo, in posreči se jima, da sta tatú v bližnji Pevmi došla, — brata okradenca. Siloma sta ga primorala kravo pred njima v Gorico gnati. Ljubeznjivega brata je sodnija zaprla mej tem ko je drugi kravo nazaj v Kanal gnal.

— („Rimski romar,“) Tonček Petrovcr je bil od porotnikov za krivega spoznan goljufije in tatvine in bil obsojen na dve leti teške ječe, poostrene vsak mesec z enim postom in na povrnitev prigoljufanega denarja.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Cesar pride 7. sept. ob 4 popóludne v Prago, obiše češko gledališče in se potem vozi skozi razsvitljeno mesto okolo. Drug dan bode sprejemal deputacije. 9. pa odide k vojaškim vajam v Vinor.

Državnemu zboru bode baje minister Glaser predložil v bodoči sesiji osnovo o civilnem ženitvanjskem zakonu. Vse prav, ali potrebnejše in nujnejše bi bilo, ko bi Lasser predložil izvršilne postave k §. 19 državnih osnovnih postav o dejanski ravnopravnosti vseh avstr. narodov.

Deželnim zborom v Gorici, Po-reču in Trstu bode vladá predložila postavo o varovanji divjačine in o urejeni gruntnih bukev. Tržaški se snide v soboto 29. dopóludne. Goriški je volil dotične odbore.

Isterski in goriški deželni zbor sta se 19. avgusta odprla. K prvi seji isterskega deželnega zbora je samo 15 poslancev prišlo. V goriškem zboru bode gotovo tudi letos zopet se sklenila resolucija zaradi deželnega šolskega nadzorništva, katero je zdaj za Trst, Istro in Gorico v Trstu, kar je gotovo na kvar goriškem šolstvu.

Vlada misli deželnim zborom kranjskemu, goriškemu, isterskemu in bukovinskemu staviti predloge zaradi urejenja razmer mej državo in zakladom zemljiške odveze. V teh deželah so namreč zakladi zemljiške odveze pasivni in se morajo vsako leto iz državne kase dopolniti.

Deželni načelniki se bodo te dni na Dunaji zbrali, da se dajo od ministerstva podučiti kako naj se vladajo nasproti deželnim zborom. Isterski deželni zbor se je uže sešel. O goriškem nemamo še no-

benega glasa. — V kranjskem zboru bode vlada, kakor se piše, predložila zakonsko osnovo o uredbi razmere mej državno upravo in mej fondom zemljiščne odveze. Ta fond je za Kranjsko (kakor tudi za Gališko, Bukovino in Istro, ki tudi enako zakonsko osnovo predloženo dobodo) pasiven in zahteva od države vsakoletne pomoči.

Vnanje države.

Na **Dalmatinskem** so pri dopolnilnih volitvah tam, kjer so uže poprej bili lahonski poslanci, zopet vsi izvoljeni; a na več krajih so narodni kandidatje vendar dobili izdatne manjšine, v tem, ko pri prejšnjih volitvah si narodnjaki še kandidatov niso upali postaviti. Da si je birokracija pod vodstvom c. kr. dvorskega svetovalca Italijana Lapenna z vso močjo agitovala za lahonske kandidate, je Lapenna sam le teško zmagal z enim glasom večine. V Dobrovniku sta narodni in lahonski kandidat enako glasov dobila. Sploh se je povsod kazal veliki napredek narodne stranke. Ako Italijanisi zopet nečejo vstopiti v deželni zbor, izgube gotovo pri bodočih volitvah več sedežev.

Na **Francoskem** se, odkar je narodna skupščina odložena, reakcija šopiri in se popolnem brezpostavno postopa proti republikancem, kateri so na sumu, da so se le količkáj udeležili pri prekuciji 4. septembra 1870. V Marseillji je general Espirent več 100 ljudij dal zapreti. Vsled tega je mesto silno razburjeno in le spoznanje, da bi se z uporom republikanski stvari v tem trenutku le škodovalo, zadržuje ljudstvo, da se ne vzdigne proti vladnim organom.

V permanentni komisiji, katera je postavljena od narodne skupščine hoče skrajna desnica ministra zaradi priznanja španske republike vprašati. Udje skrajne desnice žele, da se vprašanje priznanja reši od narodne skupščine; a ta se zdaj gotovo ne bode poklicala. Republikanski udje komisije bodo vlado vprašali zaradi zaporov v Marseillji.

Bazaine je poslal ministru za notranje zadeve pismo v katerem zopet trdi, da pri svojem pobegu nij imel nobenih skrivcev. On je sklenil pobegniti, ker se je čutil razžaljenega, da se je ž njim ravnalo po predpisih za centralne jetnišnice. Sodba, po kateri je bil obsojen, je nepostavna, ker niso pairi (plemenitaši) o njem sodili. Mož skuša zastoj svojo omadeževano čast oprati.

Po **Nemškem** se ima 2. decembra praznovati spomin na zmago pri Sedan.

Znani škof Ketteler je razglasil pastirski list, v katerem pravi, da se katoliška cerkev pri tej slavnosti ne more udeležiti, ker slavnost ne pride od celega nemškega naroda, ampak od neke stranke, katera se po krivici smatra kot zastopnica nemškega naroda in katera stoji na čelu boja proti krščanstvu in katoliški cerkvi. Zato se katoliška cerkev ne more udeležiti pri tej svečanosti, tem manje, ker se je ravnokar odgovornost za napad nekega spridenega človeka navalivala na katoliško Nemčijo. A škof privoli, da se pri sv. opravilu bog prosi, da nam daje notranjo edinost.

Glede na procesije je nemška vlada ukazala, da se napravi zapisnik od nekdanjih navadnih procesij; vsi drugi sprevedli potrebujejo po društvenem zakonu političnega privoljenja ter se imajo prepovedati, kakor tudi sprevedli na čast škofov, če motijo javni mir in kažejo namen demonstracije. Politična oblast odločuje čas tacih sprevedov in pote, po katerih smejo hoditi.

Mej *Kitajci in Japonci* žuga vojska nastati. Japonci so zaseli otok Formosa. Kitajska vlada zahteva, da Japonci Formoso zapuste. Ako tega ne storijo, hoče Kitaj vojsko napovedati. Kitajski časniki menijo da pride gotovo do vojske; na Japonskem pa bi rajši mir vzdržali.

Breška volitev dne 24. avg. 1874.

[Izv. dop.]

Trepetajočim srcem primem za pero, da popišem narodno izdajstvo naših slovenskih klerikalcev **duhovnega** stanu, in njihovo največjo blamažo, odkar volimo v deželne in državne zборе. Toda nakanjen sem brez vsake strasti povedati le vse to, kar lahko dokažem s pričami, pismi in drugimi dokazi, kako se je dogodilo, da smo propali z našim narodnim kandidatom g. Lenčkom proti g. Žnidaršiču, očitnemu nemškutarskemu, vladnemu in klerikalnemu ponudniku. Javno izrekam, da zoper osobo g. Žnidaršiča nič nemam, ali tem več zoper njegovo in njegove stranke javno obnašanje in zoper njegov značaj, kajti v zboru nam nepravilnih Nemcev bode on toliko opravil kakor Lenček. Ali načelo, za katero smo se borili 14 let, so denes zatajili klerikalci in sebi samim v zobe pljuvali.

Možje, ki so do zdaj svoje poštenje v narodnosti zastavili, so deloma odločno glasovali za vladnega, oziroma nemškutarskega poslanca, deloma pa izostali, čeprav jim je njihove „gore list“ „Slovenski gospodar“ svetoval, naj, kar se narodnosti tiče, vendar za narodnjaka Lenčka glasovati in delati blagovolijo. Da tedaj ves svet izvé može, ki so se dali voliti za volilne može, a strahopetno doma ostali, imenujem najprej volilce, ki so izostali: Molan Jožef in Deržanič Adam iz Artič, Drugovič Marko iz Mostca (dozdaj narodni klerikalci), Nunčič Jožef iz Vidma (dozdaj nemški ustavoverec) in Malus Anton iz Bizeljskega (dozdaj brez stranke) v Breškem okraju, Kacjan France iz Polja (klerikalec) iz Kozjanskega okraja in Požun Matija zaradi bolezni (narodnjak) iz Sevniskega okraja.

A tem še nij toliko zameriti, oni so se vsaj držali sicer bedastega sveta svojega glasila mariborskega „Slov. Gospodarja“. Kaj pa hočemo reči o grdem izdajstvu slovenske narodnosti, s katerim so se oskrnili volilci duhovenskega stanu, ki so nesramno zatajili svoje geslo, s katerim se vedno bahajo pred svetom, geslo „vse za vero, cesarja in domovino“? **Fajmoštra** Ramor iz Pišec in Pajek Janez v Zdolah, oba slovenskega naroda sinova, vodja klerikalnih Slovencev v tem kraji, sta glasovala za nemškutarsko-birokratskega liberalnega kandidata Žnidaršiča in zapeljala k temu činu ednajst kmetskih klerikalnih volilcev, ki so dozdaj pri vsaki volitvi za narodnega kandidata glasovali. Ali nij to največje sleparjenje slovenskega ljudstva? Dobro, pokazal se je slovenski klerikalizem v svoji nagoti; zdaj vsaj vemo, da so naši klerikalci v resnici brezdomovinci, da so precej pripravljeni zatajiti in izdati svojo narodnost, a ne samo to, zdaj tudi lahko rečemo, da so grdi sleparji, ki s svojim jezuitizmom demoralizujejo naš ubogi narod ter uničujejo, kar je v njem poštenega značaja ostalo po stoletnem potujčevanju. Mi ne zamerimo kmetskim volilcem, da so ravnali po izgledu svojih faj-

moštrov, a imena fajmoštrov Ramor in Pajk bodo slovela, kakor grški Herostrat.

Gospodarske stvari.

Čebelarstvo.

(Spisuje Blaže Pernišek.)

(Dalje.)

II.

Delavke so z matico vred ženskega spola, le da so se v manjših celicah zrejele nego matica. Zato se pa nij toliko razvil njih život, da bi je mogli kedaj uploditi troti. Pa tudi njih jajčnik je le pokveka ter le podoben matičnemu. Delavke imajo v sebi želodček, v katerega pijó nektar mnogoverstnega cvetja. Ta nektar je tolst sok, kojega nahajamo na dnu cvetja. V velikem cvetu se to prav jasno vidi. Čebela se narska tega soka, ki se uže spremeni v med in vosek v želodčku, predno delavka domov prileti. Med izbluje v celice, ki so v satkih, vosek pa izhaja skozi 4 pare luknjic, ki so na trebuhu pod obročki. Te male luknjice se vidé, ako raztegnemo čebelni zadnik, kakor respektiv.

Vosek, ki izhaja iz teh luknjic, je jako droben; podoben je petvoglatim ploščicam. Teh ploščic bi moralo biti za en funt (pol kilograma) kacic 20 milijonov. Po 2 ploščici ob enem izhajajo iz vstričnih luknjic, podprijemlje ju zadnji, potem predzadnji in konečno prednji par nog, iz katerih ju pobira čebela s čeljustnicama, s kojima ga ugnete ter zida s to tvarino voščine. Vosek je blizu iz take tvarine, kakoršen je bravški loj.

Delavke pa nosé tudi cvetni prah, ki ga dobivajo na cvetnih prašnikih. Prašnikov stoji več v cvetu in imajo navadno butičice na vrhu. Cvetni prah pa nosé na nogah. Ta prah rabé čebele za hrano svoje zaloge, ki ima še podobo malih črvičev. Tem črvičem pa ne dajejo v celice samega prahu, nego mešajo ga z medom. Ta mešnica je torej kruh za čebelno zalego, katera se leže iz jajčič, koja leže matica na dno celice. Ta zalega so črviči in se znanstveno zovejo ličinke. Ko ličinke dorastó, zapredejo (zabubajo) se in nič ne jedó. Ličinka je zdaj torej buba in je toliko časa zaprta v celici, dokler jej ne zrasto noge, habice itd. Zdaj pa prejé pokrovček in izleti iz celice — čebelica. Od tistega časa, ko matica iznese jajčice, potrebuje delavka poprek 21 duij. Delavka živi 3 tedne do 9 mesecev.

Za 100 ličink računamo 1 do 1½ lota, ali pa za cel roj iz 20.000 čebel 6 do 9 funtov medu. Varovati torej treba, da matica niti prerano, niti prepozno leže jajčice, ko nemajo čebele dosti bratve, na pr. v februarji, avgustu, septembru oktobru. Tačas treba matico podvezniti v hišico iz žice (drota).

(Dalje prih.)

Razne stvari.

* (Vojaške plače.) Vsak prost vojak dobi vsakdanje plače na Nemškem 9 kraje., v Turčiji 7, na Francoskem 8, na Angleškem 20, na Italjanskem 10, v Avstriji pa 6 krajcarjev. Kar se tiče hrane, dobiva vojak na dan na Nemškem 150 gramov (blizu 1/3 funta) mesa, na Ruskem 184, na Francoskem 300, na Angleškem 375, na Italjanskem 200, v Avstriji pa le 135 gramov (četrt funta). Sploh dobiva vojak hrano po trikrat na dan na Francoskem, Angleškem, v Švajci in na Švedskem; po dvakrat na Ruskem, Turškem in Italjanskem, po enkrat na Nemškem in Avstrijskem.

* (Lipa.) Najboljši med je, kar vsak čebelar ve, od lipovega cvetja; čist je, kakor studenčna voda in posebno finega okusa. Lipa začne cvesti, kadar je detelja odcvela in čebelice imajo tako še tri tedne za obilno nabiranje najslajšega medu. Nobena druga o istem času cvetoča rastlina ne daje tako dolgo in toliko medu, kakor lipa. Naj se tedaj lipa zasadi, kjer je prostora, kajti lipa nij samo lepo senčnato drevo, ampak tudi njen les se drago plača od kiparjev, ki delajo podobe iz lesa.

* (Trsna uš.) Francoska vlada obeča 300.000 frankov tistemu, kateri iznajde gotov pripomoček proti tej strašni trsni bolezni. Tudi mi smo uže večkrat govorili o drobni živalici, tako zvani filoksera vastatrix, trsna uš, katera sedi na trsnih koreninicah in trsu sok tako izpije, da se v par letih popolnem posuši. Trsna uš je na Francoskem uže na tisoče oralov najboljših vinogradov pokončala in se vedno širi v dozdam še zdrave kraje. Živalica se neznano hitro množi, tako da je, če bi spomladi le en par bil zatrosen, jeseni uže na milijone teh uši. S prostim okom se ne vidi, samo s povekšalom. Nevarnost je velika, da se tudi v naše vinograde ne zatrosi, kajti v Klosterneuburgu pri Dunaji je v vinogradu vinorejne šole, v oddelku za poskušnje trsna uš skoraj celi vinograd pokončala. Ravnatelj te šole, baron Babo, piše v „W.“, da je uš prišla iz Amerike, kjer je njena prava domačija. Leta

1867 in 1868 dobila je namreč vinorejna šola nekaj ameriškanskih trt in baš tam, kjer so bili ti trsi vsajeni, pokazala se je prvič bolezen in odtod po celem vinogradu segla. Iskalo in naznanjalo se je uže dosti pomočkov, pa gori navedeno naznanilo francoske vlade kaže, da dozdej še nij najdeno sredstvo, s katerim se trsna uš da gotovo pokončati, ne da bi se trsi celega vinograda morali izkopati in sežgati.

* (Zasačen.) V Chevreusi pri Versailli na Francoskem je tamošnji še prav mladi fajmošter zapeljal mlado ženo nekega trgovca, ki je s svojim možem uže dvoje otrok imela, da je prelomila zakon ter s fajmoštrom imela grešno zvezo. Trгоvec to zapazi in da bi se za gotovo prepričal, reče ženi nekega dneva, da se mora v opravkih odpeljati in ga ne bode po noči doma. A mož ostane blizu doma in se po noči v hišo vrne. Tam res najde fajmoštra pri svoji ženi in v jezi z revolverjem štirikratni ustrelji po fajmoštru, enkrat pa po ženi. Fajmošter je teško ranjen in bode menda umrl. Tudi žena je hudo ranjena.

* (Povodenj.) Donava je vsled neprenehlivega dežja poslednje dni silno narasla in so morali na Dunaji vse priprave storiti, kakor pri pomladanskih povodnjih. Voda je v nižjih mestnih krajih segala v kleti in preplavila bregove. Vendar se večja nesreča nij prigodila.

* (Strašna hudobija.) Na Ogerskem, v deželi roparjev, je neko 14letno dekle iz Huszta se po sejmu vrnila v svojo domačo vas Visek. Dva visečka kmeta jo mej potom napadata ter jej vzameta, kar je imela denarja soboj. Deklica žuga kmetoma, katera je poznala, da ju bode izdala. Divjaka sta jo vsled tega zgrabila, jej roki zvezala in nesrečni jezik odrezala. Našli so deklico potniki na cesti. Ker ne zna pisati, govoriti pa ne more, dozdej deklica tudi nij mogla zaznamovati zločincev.

Tržna poročila.

— Iz Dunaja, 22. avg. Žitne cene še zmirom padajo. Ogerski žitni kupci zdaj spoznavajo, da so se silno motili, ko so po precej visokih cenah ogersko pšenico nakupovali, misleči, da delajo na Ogerskem žitno ceno za celo Evropo. Ogersko zdaj prepozno sprevidi, da ima mogočne konkurente na Ruskem in v Ameriki, kateri lahko dosti več žita in po dosti nižji ceni, nego Ogersko, iz svojih dežel izvažajo. Spomladi je bila pš-

nica po gld. 7.25 in zdaj je na gld. 5.10 v Pešti pala. Špekulanti zastonj iščejo kupcev za žito, katero jim v zalogah leži. Tukaj se je ta teden samo 50.000 vaganov pšenice prodalo po gl. 5.70 do gl. 6.40. Rež je v ceni nazaj šla za 15 kr., prodava se po gl. 4.60 do gl. 4.85. Z ječmenom je bilo malo kupčije in so cene stalne ostale, gl. 3.40 do gl. 4. Koruza je nategnila v ceni in za 30 kr. dražja; plačevala se je po gl. 4.60 do gl. 5. Moka je v vseh sortah za 25 kr. cenejša bila.

— Iz Pešte. Pretrečeni teden je pogosto deževalo, a ostalo je toplo. Za repico in pašnike je dež prav dober, tudi grozdje v vinogradih se zdaj lahko napihuje. Ko bi pa dalje časa deževno bilo, začelo bi grozdje pokati. Žita se od spodnje Donave še zmirom malo privaža, a tem več po železnicah in cestah. Zato žitne cene padajo. Iz početka tedna je pšenica samo za 10 do 15 krajc. v ceni nazaj šla, proti koncu tedna pa je padla za 65 do 75 kr. vsled poročil drugih žitnih sejmov. Prodalo se je kakih 100.000 (sto tisoč) vaganov po gl. 5.20 do gl. 5.40. Reži se je le kakih 10.000 vaganov spečalo po gl. 4.10 do gl. 4.15. Kupčija z ječmenom miruje, dobra kvaliteta je po gl. 3.25 do gl. 3.40. Koruze se je malo privažalo in ker je skoraj vsa v rokah špekulantov, se jo morali kupci za 10 do 15 kr. dražje plačevati po gl. 4.60 do gl. 4.70. Moka je cenejša, a mlinarji imajo le malo moke v svojih zalogah. Svinjska mast je zopet dražja in se že po gl. 45 do 46 plačuje, tudi špeh se je podražil in je okajeni špeh po gl. 43 do gl. 45; loj po gl. 25 do 26. S slivami je bila živa kupčija ter se je cena na gl. 17 do gl. 18 povzdignila.

Tržne cene.

V Ljubljani 26. avgusta 1874.

Pšenica 5 gl. 40 kr.; — rež 3 gl. 50 kr.; — ječmen 3 gl. 10 kr.; — oves 2 gl. — kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — prosó 4 gl. — kr.; — kuruza — gl. — kr.; — krompir 2 gl. 60 kr.; — fižol 6 gl. 20 kr.; — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 40 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 30 kr.; — toletine funt 25 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gld. 25 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 60 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

Loterijske srečke:

V Gradcu 22. avgusta: 50. 51. 68. 42. 70.
Na Dunaji 22. avgust.: 44. 72. 62. 45. 20.